

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **M. M.**, zastoupen JUDr. Janou Graňákovou, advokátkou se sídlem Štefánikova 1734/10, Český Těšín, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, o námitce podjatosti vznesené žalobcem proti soudkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Monice Javorové,

t a k t o :

Soudkyně Krajského soudu v Ostravě JUDr. Monika Javorová **n e n í** vyloučena z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 22 Af 102/2013.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce M. M. se žalobami podanými u Krajského soudu v Ostravě domáhá proti žalovanému Odvolacímu finančnímu ředitelství přezkoumání celé řady jeho rozhodnutí a navrhuje, aby byla tato rozhodnutí zrušena nebo vyslovena jejich nicotnost.

O žalobách nebylo dosud rozhodnuto.

Žalobce v podání ze dne 20. 10. 2015, jež bylo adresováno a doručeno Krajskému soudu v Ostravě téhož dne, vznesl námitku podjatosti proti soudkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Monice Javorové, která v jeho věci vedené pod sp. zn. 22 Af 102/2013 rozhoduje jako předsedkyně senátu.

Žalobce uvedl, že je momentálně vážně nemocen po zlomení nohy a z tohoto důvodu není schopen bez tlumících léků proti bolesti být plně při smyslech. Dne 21. 10. 2015 se proto nemůže dopravit k soudu, kde nebude ani jeho zástupkyně JUDr. Jana Graňáková, advokátka. Z tohoto důvodu musí požádat Krajský soud v Ostravě o určení náhradního termínu jednání na začátek roku 2016, při němž by měli být vyslechnuti i jím navrhovaní svědci. Současně vznesl i námitku podjatosti proti soudkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Monice Javorové, neboť „získala mimoprocesní nátlak ve prospěch žalovaného“.

Soudkyně JUDr. Monika Javorová v písemném vyjádření k námitce podjatosti ze dne 21. 10. 2015 uvedla, že žalobce viděla poprvé až dne 21. 10. 2015 před jednacím síní. Z tohoto důvodu proto odmítá tvrzení žalobce, že „získala mimoprocesní nátlak ve prospěch žalovaného“. Žalovaného pak zná pouze z úřední činnosti.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce mohl být podjatý (viz náleze ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo k jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleze ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný.

Podle ust. § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci tehdy, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.

Důvodem vyloučení je podle tohoto ustanovení taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti.

K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci z výše uvedeného důvodu může proto dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo k jejich zástupcům, dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci nebo schopen nezávisle a nestranně rozhodovat.

Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na výsledku projednávané věci. Tak je tomu v případě, kdy by soudce sám byl účastníkem řízení, ať na straně žalobce či na straně žalovaného, nebo v případě, že by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen na svých právech (např. kdyby jinak mohl být osobou zúčastněnou na řízení). Vyloučen je také soudce, který získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání (např. jako svědek vnímal skutečnosti, které jsou předmětem dokazování). Shodně to platí, že soudce má k účastníkům řízení, případně k jejich zástupcům příbuzenský, přátelský nebo zjevně nepřátelský vztah, příp. vztah ekonomické závislosti (viz NS 2 Cdon 828/96, Soudní judikatura 3/2000, str. 113; shodně Bureš, J., Drápal, L., Mazanec, M., Občanský soudní řád - Komentář, 5. vydání, str. 56). Pokud jde o vztah zjevně nepřátelský, touto otázkou se zabýval Ústavní soud v již citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 167/94, když uvedl, že v daném případě šlo o takový konflikt mezi rozhodující soudkyní a zástupkyní navrhovatelky, který svou povahou a intenzitou - označení rozhodnutí soudkyně za „právní zmetek“ a následná soudní dohra – je nepochybně dostatečným důvodem k tomu, aby v zájmu soudkyně samé o věci rozhodovala jiná osoba.

pokračování

Žalobce v námitce podjatosti tvrdí jen to, že podjatost soudkyně Krajského soudu v Ostravě JUDr. Moniky Javorové, jednající a rozhodující ve věci vedené u tohoto krajského soudu pod sp. zn. 22 Af 102/2013 jako předsedkyně senátu, spočívá v tom, že „získala mimoprocenší nátlak ve prospěch žalovaného“.

Z obsahu této námitky podjatosti nelze dovodit, že by objektivně existovaly pochybnosti o nepodjatosti soudkyně JUDr. Moniky Javorové se zřetelem na její poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, který by jako jediný z důvodů vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci mohl teoreticky přicházet v úvahu. Je tomu tak především proto, že níže uvedené skutečnosti ani náznakem nesvědčí o dřívějších nebo současných vztazích a vazbách, které by zavdávaly v uvedeném směru jakékoliv obavy.

Z vyjádření JUDr. Moniky Javorové k námitce podjatosti, v němž uvedla, že žalobce viděla poprvé až dne 21. 10. 2015 před jednací síní, a z tohoto důvodu proto odmítá jeho tvrzení, že „získala mimoprocenší nátlak ve prospěch žalovaného“, objektivně vyplývá, že nemá žádný poměr k uvedené věci, ani k žalobci a k žalovanému a není nijak zainteresována na výsledku řízení. Je tomu tak proto, že žalobce nijak nespécifikoval zdroj svého tvrzení, ani neuvedl žádné konkrétní skutečnosti, o které by mohl opírat své tvrzení o mimoprocenším nátlaku ve prospěch žalovaného, či způsob jak by k tvrzenému nátlaku mělo dojít, když JUDr. Monika Javorová navíc uvádí, že žalovaného zná pouze z úřední činnosti. Za této situace potom tvrzení žalobce o podjatosti JUDr. Moniky Javorové vyznívá zcela osamoceně a není vůbec objektivizovatelné, aby bylo možno důvodně pochybovat o její nepodjatosti.

I kdyby však žalobce byl případně přesvědčen o opaku, ani to ještě není důvodem, pro který by bylo nutno považovat uvedenou soudkyni Krajského soudu v Ostravě za podjatou. Žalobce má nepochybně právo na svůj názor, ten však není podložen žádnou objektivní skutečností, z níž by se mohl dovozovat opak.

Z obsahu spisu také nevyplývá, že by se soudkyně Krajského soudu v Ostravě JUDr. Monika Javorová podílela na projednávání nebo rozhodování předmětné věci u příslušného správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Je tomu tak proto, že z obsahu správního spisu nevyplývá, že by se tato soudkyně vůbec někdy podílela na úkonech správního orgánu. Rozhodování věci v předchozím soudním řízení je pak třeba chápat nikoli časově (tedy jako jakékoliv řízení před správním soudem, jehož byl žalobce M. M. účastníkem řízení a v němž by se uvedená soudkyně podílela na rozhodování), nýbrž instančně (srov. č. 53/2004 Sb. NSS). Vyloučen by byl jen soudce, který by o téže věci rozhodoval nejprve v řízení u krajského soudu (resp. Městského soudu v Praze) a následně pak v řízení kasačním u Nejvyššího správního soudu či naopak. O takový případ zde vůbec nejde, a námitka v uvedeném směru také nebyla žalobcem vznesena.

Zákon v ust. § 8 odst. 1 s. ř. s. stanoví, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Postup soudce v řízení o projednávané věci a rozhodování soudce v jiných – souvisejících či nesouvisejících – věcech, proto již ze zákona nemůže vést k vyloučení soudce, byť by v těchto věcech byl žalobce neúspěšný (§ 8 odst. 1 s. ř. s. *in fine*). I kdyby tedy žalobce opíral svou námitku podjatosti vůči soudkyni JUDr. Monice Javorové o její nezákonný postup v řízení o projednávané věci nebo o její rozhodování v jiných věcech, které považuje za nezákonné, ani z tohoto důvodu by nemohla být tato námitka podjatosti relevantní a úspěšná. Je tomu tak proto, že právě v rozhodovací činnosti soudce se projevuje jeho nezávislost a účastníkův nesouhlas s právními závěry, které soudce již dříve vyslovil,

je při hodnocení otázek podjatosti nevýznamný. O takový případ zde také nejde, a námitka v uvedeném směru rovněž nebyla žalobcem vznesena.

Ostatně soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení účastníka řízení o nespravedlivosti dřívějšího rozhodnutí či neústavnosti postupu soudu, které se projevuje polemikou s názory soudu a jejich zpochybňováním. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze; k tomu však slouží opravné prostředky a nikoli námitka podjatosti.

Nejvyšší správní soud proto o námitce podjatosti žalobce vůči soudkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Monice Javorové rozhodl tak, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. listopadu 2015

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu